

Landskap: Skåne Upptecknare: Sixten Hamnerin, Håselholm
 Härad: _____ Berättare: Hugo Carlsson
 Socken: Kristianstad Berättarens yrke: chefsredaktör
 Uppteckningsår: 1953 Född år 1895 i Skede

Stads traditioner från Kristianstad. s. 1-5.

Originella personer. s. 1. 4.

Gustav IV Adolf och predikan i Trefaldig-
hetskyrkan. s. 1-2.

Begravning. (hänvis. till bok utg. av sagesmannen) s. 3.

De olika stadsdelarna. s. 3.

Ärsätter. s. 3, 4.

Dricksvälgare. s. 3-4.

Dop. s. 4.

Konfirmation. s. 4.

Utflykter. s. 5.

ACC. N:R M. 13061:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

I slutet på 1700-talet fanns här i Kristianstad en man som hette Cronius. Det var en stor och kanske dryg herre. När han fick vasaorden väntade han sig att han skulle bli adlad också. Det höll rent av på att stiga honom åt huvudet. Då var det en bekant till honom som skämtande sade, att om Cronius blev adlad, borde han tagga sig namnet Ljuskrone.

Under första hälften av 1800-talet fanns en mycket spydig advokat som bodde vid Lilla Torg. Han hade en negerbetjänt, som hette Johan. Dessutom hade han en apa, en riktig markatta. Borgmästaren bodde också vid Lilla Torg snett emot advokaten. En gång då borgmästaren hade bjudning ville advokaten driva med honom. Advokaten lät duka ett festligt bord på sin balkong. Det var förresten huset med pelarna som ligger på Östra Storgatan vid Lilla Torg. Advokaten satt vid ena sidan och markattan på den andra. Negerbetjanten gick och serverade och bugade och bockade. Detta drog ju uppmärksamheten till sig och borgmästarens gäster kunde ju inte stilla sin nyfikenhet, utan måste gång på gång titta bort mot advokaten. Detta till Borgmästarens stora förargelse.

Gustav den IV Adolf hade Bäckaskog som kungsgård. En gång skulle han fara in till staden och höra predikan i Trefaldighetskyrkan. Han lät därför en betjänt på lördagen fara in till kyrko-

ACC. N:R M. 13061:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

herden och meddela att Hans Majestät Konung Gustav den IV Adolv hade för avsikt att göra kyrkoherden den äran att bevista hans gudstjänst på söndagen. Kyrkoherden bad naturligtvis betjänten hälsa majestätet välkommen, men slet sitt hår för att få ihop en god predikan. Det ville emellertid inte lyckas. Då kom han på en i sitt tycke ljus idé. Han hade skrivit en predikan förut, som var mycket bra. Det var visserligen för en helt annan söndag på kyrkoåret, men det gjorde nog ingenting. Det skulle kungen säkert inte märka.

Söndagen kom och kyrkan var fullsatt. Konungen med uppvaktning satt på sina för tillfället reserverade platser. Så kom stunden då predikan började. Allt tycktes gå väl i lås. Församlingen satt till synes lyssnande med idel öra, dock utan att märka att prästen läste en annan text än söndagens. Bland de kungliga gästerna märktes dock en viss oro. Kungen, som var mycket kyrkligt intresserad, hade på ett tidigt stadium observerat det felaktiga och miss-tänkte att det inte stod rätt till. Han lät därför en av sina betjänter smyga sig fram till prästen i predikstolen och rycka ~~den~~ i rocken. Prästen brydde sig emellertid inte om detta utan fortsatte mässan ut. För detta sitt dumdristiga tilltag råkade emellertid kyrkoherden i stor onåd.

ACC. N:R M. 13061:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

Ja, om begravning här i Kristianstad vet jag mycket. Jag vill hänvisa till min bok, De handlandes likkompagnie i Kristianstad, som utkom 1948. Likkompagniet bildades 1697-98 och finns fortfarande. Jag har skrivit boken från förut otryckta källor.

På 1700-talet var Södergatan, V. Storgatan; förnämast. Där bodde stadens adelsmän och höga militärer. Smalgatorna, som numera heter Vallgatorna, var inte särskilt väl omtyckta. Barbacka och trakterna däromkring var nog närmast att beteckna som slum. Den norra stadsdelen har under 1800-talet varit ansedd som förnäm stadsdel.

Gesällerna hade på 1700-talet värjanär de var festklädda. Det var i vajre fall ofta så, vad beträffar guldsmedsgesällerna.

Under 1800-talet fanns här en del drgadrivare. Det var gamla gubbar som sprang omkring och sökte sig arbete än här och en där. De kallades ofta för diskhängare, därför att de hängde vid disken och tiggde en bit mat eller dylikt i affärerna. Så kunde de få uppdrag att gå ett ärende. Det var väl någon förnäm adelsmann eller militär, som ville ha sina varor hemskickade, och då sade affärsmannen åt en sådan där diskhängare att gå iväg med varorna. För detta fick mannen en supgeller en matbit. De brukades också

ACC. N:R M. 13061:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

kallas för solvändor, ty de satt nästan jämnt och solade sig på Lilla Torg, och allteftersom solen flyttade sig och skuggan kom på den plats där de suttit, flyttade de till nästa sida av torget, där solen lyste.

På tal om gesäller och sådana vill jag hänvisa till min bok Hantverket i Kristianstad under 300 år. Den är också skriven efter förut otryckta källor, protokoll etc.

Det fanns här i slutet av 1800-talet en man som kallades Loppa Gren. Han var ofta berusad. En gång då han kom raglande över Stora Torg fattade han tag i lyktstolpen och skrek, Kom och tag mig, kom och tag mig! Han behövde inte ropa förgäves. Polisen var där på ögonblicket och förde bort den stackarn.

Dopet skedde ibland i kyrkan dock nog mest i hemmet. Hos de förnämare var det alltid kalas och då var prästen med.

Vid konfirmation var pojkarna på 1800-talet och är så alltjämt klädda i mörk kostym. Blommor vid uppvaktning utanför kyrkan förekom inte. Det var först på 1920-talet som det bröt igenom. Bättre mans barn hade privat bjudning i hemmet. Det var en präst som hette Mollstadius. Han brukade säga åt barnen att förra året fick jag det och det i present av mina läs barn. I år skulle det passa bra med det eller det. I regel var pojkarna 13-14 år.

ACC. N:R M. 13061:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

De hade då slutat skolan och skulle sedan börja som lärlingar.

Bättre familjer, d.v.s. sådana som hörde till det högre borgar-
ståndet och uppåt, brukade företa utflykter med häst och vagn.
Då brukade också bokhållare och gesäller var med. Men de fick åka
i en vagn för sig. Det kunde vara ett sällskap så där på en 20
personer med familj och familjens anställda. Då for man ut till
en vacker trakt och dukade upp kaffe och goda ~~sk~~ker i det gröna.

Under 1